

60 éves az Egyetemi Énekkar

Négy évtized távlatából

Vallomás

Sokat adott útavalól a Ságvári Gyakorló Gimnázium ének-karnak és Szécsi József tanár úr: énekkultúrát, emberséget, zenei élményeket. Diákkórusok találkozójára mentünk Budapestre, Esztergomba, Veszprémbe és még sok városba. Így ismerhettük meg fellépéseinkkel a rádió 6-os stúdióját, amiről mások csak műsorokban hallottak. Iskolánkban, városunkban, az egyetemi Aulában sikerrel működünk közre, de koncert-utazásainkkal országunk szűz tájait is megláthatjuk. Hangulatos utazásainkon vidám, közös játékokkal ütöttük el az időt, népdalokat, diáknótákat énekeltünk, és máris hazaértünk!

Maradandó élményegyetem iskolai kórusélményünk emléke: a „Doni fiúk” mindég sikeres, dinamikus előadása, irodal-

mi estek az önképzőkörrel együtt: teltház, őszinte érdeklődéssel. A próbakon ott kellett lenni, de nem a névsorolvasás miatt — ez nem volt — mindig sok szép tanultunk, ami nekünk is tetszett! Negyedik osztályos korunkban is énekelünk — mostanában hallom, hogy a harmadikosok is el-elmaradoznak már. Figyelem, réha most is a kórusall utazom hangversenyekre: most ugyan-ezen iskola tanára vagyok!

Érettségi után nehéz időszak következett az életben: nem vettem fel az egyetemre. Jóska bácsi jótanácsára elmentem vele a Szegei Zenebarátok Kórusa oratórium-próbájára, máig is ott énekelek örömmre, és operakedvelő is lettem, a Szegei Szabadtéri Játékok kórusában is énekelek. Ott is találkozom a kóruséneklést megszerető volt „ságváristákkal” ma is.

Jóska bácsi ügyszeretét, mindnyájunkra ható lelkesedését, kiváló pedagógiai munkáját volt iskolatársaim nevében is — hálás szívvel köszönöm.

BÉKEI LÁSZLÓ
Ságvári gimnázium
szakvezető tanára

A legújabb énekkari generáció, Szécsi József karnagyval

A cím csak az Egyetemi Énekkar évfordulójára kívánja föl hívni a figyelmet, most sietve hozzáteszem: másik két jubileum megünneplésére is készülnek a kóruséneklés kedvelői. A JATE Ságvári Gyakorló Gimnáziumának ének-karnak idén lett harmincéves, és a két ünneplő kórus vezetője, Szécsi József, a gimnázium kiváló énektanára, pedagógusa 1945. március 15-én, tehát negyven esztendeje vezetett először énekkart.

Az ezen az oldalon található visszaemlékezések fölidézlik a volt kórustagok, és a jelenleg is éneklők emlékeit, én helyült pusztán néhány adattal szeretném bemutatni a hatvanéves kórus történetét. Az Egyetemi Énekkar 1925. február 25-én tizenöt egyetemi hallgató kezdeményezésére Geyer Béla zenetanár vezetésével alakult. Első nyilvános szereplésére a Mikos Irodalmi Társaság 1927. február 20-án tartott előadásán került sor.

Az énekkar története nagyon hosszú ideig a ma is élő Kertész Lajos személyével fonódott össze, egészen 1956-ig, a lelkiismeretes karnagy nyugállományba vonulásáig. Ez az időszak elsősorban a Kodály-művek külföldi és hazai népszerűsítésének jegyében telt el. Az énekkar ebben az időszakban. 1938-ban három hetig hangversenyezett négy lengyel városban, a háborút követően pedig, 1947-ben az elsők között adott hírt az új Magyarországról. A négyhetes turné állomásai: Zürich, Fribourg, Neuchatel, Basel, Innsbruck, Salzburg és Bécs voltak.

Kertész Lajost dr. Mihálka György követte a karvezetői poszton, aki tevékenységével meggyőzte a hitetlenkedőket arról, hogy a karéneklés összegyetemi kulturális-nevelő funkciót lát el.

1961-ben Kertész Lajos vette át az énekkar irányítását. Még ebben az évben aranydiplomát szerzett a kórus, majd 1963-ban két hetig Lengyelországban hangversenyezett. Az idős karmester végleges nyugdíjaztatása után rövid ideig Veszely Gabriella lett a kórus vezetője, majd 1968-tól Szécsi József irányította az Egyetemi Énekkart.

A kórus vezetése alatt számos sikert ért el. A montreux-i Nemzetközi Kórusfesztivál Jubileumi díjat érdemelt ki, több alkalommal szerepelt a Magyar Rádió zenei programjában, de a Lausanne-i Rádió hallgatói is élvezhették a szegeiek előadását. Volt olyan svájci újság, amely főcímben így értékelt: „Káprázatos magyarok!”

A sikerek és elismerések a hetvenes években is jelezték: kiváló munka folyik Szécsi József keze alatt. 1976-ban az öntevékeny kórusok legmagasabb elismerését érdemelték ki, Fesztivál Díjasok lettek. A Magyar Rádió harminc éve minden esztendőben stúdiófelvétellel invitálja az együttest, s két alkalommal Nívó Díjjal jutalmazta a teljesítményt.

A másik jubiléus énekkar a Ságvári gimnázium vegyeskara. Az énekkart 1955-ben indította el Szécsi József, akit a ságváristák már hosszú ideje — s közöttük tíz éve én is — Jóska bácsiként említenek. Ez az elnevezés nem csupán az éneklő mozgalom rendkívüli energiával megáldott szolgálójának, hanem az igazi pedagógus személyének is szól.

A kórus elődje egy leánykar volt, de Maklár Lajos, Jóska bácsi egykori tanára, az „igazi útra” terítette egykori tanítványát: „Miért nem vegyeskart szervezel? Belőled sem lett volna énektanár, ha nem vergődök a fiú énekesekkel!” Igen, a vergődés kifejezés nagyon pontosan visszaadja azt a küszködést, amit Jóska bácsinak véghez kellett vinnie a fiúkkal.

Jómagam 1974-ben lettem a kórus tagja, s négy évig énekeltem, tehát a nevelőmunka folyamatosságát végigkísérhettem. Halhattam, ahogy a bőgő vagy nyirkosgó gyermekhangokból a közös éneklések során hogyan alakultak ki a férfias basszusok és a fényes tenorok. Átéltettem hogyan szerveződik közösséggé egy meglehetősen heterogén társaság. S Jóska bácsi keze alatt az illendőségből próbára járó gimnazistákból is zeneszerető, figyelmes kórustag lett.

Látható, a személyes élmények lágyabb hangzásúvá formáltak ezt a cikket. Érthető, mert a cikkirőben olyan emlékek sorakoznak egymás mellett, melyek gondolkodást, érzelmi reflexiókat hatottak, hatnak át.

A hangversenyeket mi akkor valódi versenyekként éltük át, „örök ellenfelünkre”, a Tömörkényi gimnázium énekkarára figyeltünk, arra készültünk, hogy a mi vegyeskari hangzásunk színesebb, mélyebb legyen, mint a kétség kívül kiműveltebb torkokat fölvonultató leánykórusé. Ez a vetélkedés komoly teljesítményeket hozott ki az énekkarból.

Nem sokan énekelhettek Purcell-kantátát a Zeneakadémián, Orffot Celjében, Szlovénia hangulatos kisvárosában. Kevesen élték át azt a feszültséget, amit egyik barátom akkor így jellemezett: „Öregem, amikor Jóska bácsi fölemelte a kezét, a lábam kisujján végigcsorgott egy izzadságcseppe!”

Ma is hallom Jóska bácsit, ahogy a rakoncátlan hátsó sorok felé nem egy próbán eleresztette a hangját: „az a hülye basszus, már megint elkésett”. Iha dühös is volt, sohasem haragos. A személynem tudott haragudni, csak a jelenségre, a „bűnre”. Tanárember.

Szécsi József negyven éve vezényelt először akkor Liszt Magyar ünnepi dalát. A gimnázium elsőseinek évről évre elmeséli, hogyan szeretett meg vele nagyanyja, néhai Császár Putyi Erzsébet a népi zenét. Ehhez a hagyományhoz hű mindig, s kívánom, hogy még nagyon sokáig lehessen hűséges!

DLUSZTUS IMRE

Szegei születtem, itt voltam diák és 1947-49 között tagja voltam a Szegei Egyetemi Énekkarnak, a ma is élő 88 éves Kertész Lajos vezetésével. Visszakérülve a szegei Nemzeti Színház operatársulata tagja lettem Vaszy Viktor idejében, majd a budapesti operaház tagja, de szívesen jártam vissza közreműködni a szegei Szabadtéri Játékok előadásaira, ha hívtak.

Hívtak azonban mindég az egyetemi kórus 30-40-50-55 éves „jubiláló hangversenyreire” és most is a 60 éves találkozóra. Igaz, muzsikás barátom, Várady Zoltán a szegei Nemzeti Színház karmestere zongorakíséretével énekeltem, aki gyakran vállalt közreműködést az egyetemi kórus szereplésein, s most is! Sajnos február eldélén hirtelen meghalt. Így is maradjon meg egy kitűnő művész emléke! Most Maczeka Noémi zongoraművész tanár vállalta a zongoraközreműködést a 60 éves jubileumra.

Emlékező leveléből: Kertész Lajos a népszerű „Lajos bácsi” vezetésével énekeltem egyetemi kórusban a svájci hangversenykörút előkészületeiben. Az akkor ifjakkal mi nagyon szerettünk énekelni — én néha három kórusban is dalos

voltam, de ez volt a vem szerinti. Az összefogó erő Kertész karnagy, „Egyetemi énekkar-vezető” volt akkor, ő fényes volt az egész vállalkozást, mely merész dolognak tűnt, de teljes bel-és külföldi sikerrel járt! Az elsők voltunk, akik nemzetünket külföldön újra színpadképessé igyekeztünk tenni. Ahová eljutottunk, ott mindenütt sikert arattunk, és mindközben önszedt zene-énekrongó fiatalok önzetlen lelkesedéssel. Szerettük egymást és ifjú világunkat. Tiszta szívvel ittunk boldogan a „kodályi tiszta forrásból”. Felsőelőhoz nem kezdek, nehogy az idő távlatában valakit, valakit is kihagyjak. Szívünkben élt a zene és — remélem — marad is nekünk és a most jubiláló kórustagoknak.

SZALMA FERENC

A 60. születésnapra

Szerencsés embernek tartom magam abból a szempontból, hogy a Szegei Egyetemi Énekkar tevékenységét, hol közelebről, hol távolabbról több mint 22 éve figyelemmel kísérhetem.

1963-ban Kertész Lajos karnagy, miután megkálázlatott, felvett az énekkar tagjai közé. Nagy örömet okozott ez a tény számomra, mivel abban az időben is csinos lányok énekeltek a kórusban és barátaim, többek között Csaplár Feri, Juray Miklós, Varsányi Imre, Záhoynyi Akos — és sorolhatnám a neveket — tagjai voltak a kórusnak. Nagyon szép igényes műsort állított össze idős karnagyunk, akit segített munkájában felesége, Kertészné Kain Kató, aki kitűnően zongorázott. Lajos bácsi időnként szólót is énekel, mivel szép tenor hangja volt.

Nagy fellendülést hozott az énekkar életében az, hogy Szécsi József karvezető került az Egyetemi Énekkar élére. Nagy szervezőmunkával létszámában és minőségben is jó kórust hozott létre rövid idő alatt. Megnyert néhányunkat, akik már korábban befejezték egyetemi tanulmányainkat, az ügynek és szívesen visszajártunk énekelni a kórusba, hol a kórust erősíteni, vagy a szólót énekelni. Jó kapcsolatot épített ki Jóska bácsi a Zeneművészeti Főiskolával és Szakiskolával, így hangszeres szólisták is szívesen bekapcsolódtak a munkába. Keményen dolgoztunk, nehézségek és gyönyörű műveket tanulunk meg, többek között Kodály, Bárdos műveit, később preklaszikus, klasszikus és modern műveket. Többnyire voltunk a Magyar Rádióban, ahol felvételeket készítettek műsorunkról. Hangversenyeket adtunk a fővárosban és vidéken. Életre szóló élményt jelentett a Svájcban, az NSZK-ban, majd Szovjetunióban megrendezett hangverseny-turné. Utólag is köszönet érte az énekkart

fenntartó és menedzselő JATE-nak és felelős tisztségviselőnek.

Szécsi Józsi bácsi munkájáról elfoglaltság nélkül nem tudok nyilatkozni, hiszen már középis-kolás koromban is egymásra találtunk, különféle kórusokban szerepelte-tett, és ennek már huszonnégy éve. Boldogság számomra, hogy sikereinek az egyetemi énekkarban is részese lehettem. Mennyit izultunk egymás sikereiért? Nagyon sokat. Visszaemlékezésnél elkerülhetetlenek a személyes jelleű élmények, melyek közül kiemelkednek az énekkari találkozók, amikor több generáció — évek múltán — összejött és énekel együtt, vagy Szüts Pista zenével egybekötött vetítéseit, énekszámait, Szécsi Éva, István vagy Bárdi Sanyi, Varjasi Ida szólói.

Ismét találkozunk a szervezők jóvoltából és nem mindennapi élményekkel leszünk gazdagabbak. Szeretnék megemlékezni azokról, akik mindig a háttérben voltak, de nagyon sokat segítettek az énekkar szervezésében, a feltételek megteremtésében. Így többek között nagy szeretettel és odaadással segítettek az énekkar munkáját — talán a sorrend nem teljesen felel meg az időrendnek: dr. Maday Pál, dr. Barta Lajos, dr. Serfőző Lajos, dr. Rác János, dr. Kocsondi András egyetemi tanárok, tanszékvezetők és rektorhelyettesek.

Végezetül azt kívánom, hogy az Egyetemi Énekkar működése továbbra is töretlenül maradjon. Az elődeink által biztosított színvonalát a jövőben is reprodukálja, öregbitse az új generáció, az énekkar jó hírét. Sok élményt és sikert kívánok.

DR. ZÁMBÓ GÉZA

Az én emlékeim...

Elsőként abban az időben léptem be a kórusba, amikor lezajlott a svájci út. Még érezhető volt az a lendület az együttesen, amit a Montreux-i fesztiválgyőzelem eredményezett. Verőcsemaroson volt az év eleji felkészítő tábor, itt tanultunk meg az énekkar 50 éves jubileumi évére tervezett műveket, és itt ismertük meg mi újonnan is a nagy ösztöartó erejű karnagyot, Szécsi tanár urat.

1977-ben kezdődött az énekkar együttműködése a Szegei Nemzeti Színházzal Pál Tamás vezényletével közreműködöttünk a nürnbergi mesterdalnokok hangversenyénél előadásán, és szereplők voltunk Muszorgszkij Boris Godunov című operájában. Nagy lekötöttséget jelentett ez, mivel a rendszeres próbákon kívül voltak még felépések a színházban. Azonban az ott szerzett élmények miatt mindenképpen nagy lelkesedéssel vállaltam a terheket. Kerestünk vettük a kórus számára az elektromos orgonát. Pál Tamás mellett alkalunk volt megismerkedni Herbert Krey NSZK-beli karnaggal is. Előbb ő utazott Szegeire, majd mi utaztunk az NSZK-ba. Én igazán itt éreztem meg Jóska bácsi karnagy képességeit. Csúcs teljesítményeket tudtunk kihozni a kórusból. Magunk is meghatódtunk a hangzásoktól, és a pillanatok hatásától. Soha nem felejttem el az Esti dal és az Ének Szent István királyhoz című Kodály kórusművek előad-

sait. Egyrészt mert csodálatosan énekeltek, másrészt mert láttuk a tekinteteket a közönség soraiban. Különösen a magyar tekinteteket...

Szerencsés összejövetelű volt évfoljamunk. Több mint 10 énekkaros volt közöttünk, ami jóga évfoljamokon szokatlanul nagy létszám. Társaságunk külön „gondot” jelentett néha az évfoljamon, ha az énekkar miatt távol voltunk: vagy az énekkarban, ha kari elfoglaltságunk volt. Ebből az évfoljamból még ma is ketten tagja vagyunk az énekkarnak. Úgyvél évfoljamtársam feleségével — néha gyerekekkel is — együtt járnak a próbákra, fellépésekre. Remélhetőleg találkozunk a többiekkel is a 60 éves jubileumi koncerten.

Meg kell említeni egy másik régi kórustagot is. Mihálk Dezsőt, az Oktatótechnikai Labor munkatársát, aki 20 éve énekel a kórusban és a basszus szólam „oszlopa”.

Egy éve vállaltam el a kórus tanárelnöki megbízatását a JTK tanáregedekeként. Nehéz és nagy felelősséggel járó, de szép munka. Elődök nagy számmal vannak az egyetemen, akik segítettek — és még ma is segítik — a kórus munkáját. A kórusvezetés munkájában is részt vevők közül, azt hiszem dr. Véber Margitot mindenekppen meg kell említenem.

Rengeteg JATE oktató volt hallgatóként kórustag. Más egyetemi kórusok fellépésén gyakran eszembe jut, hogy talán nem kellene végzés után azonnal megválniuk a kórustól. Lehettek együtt énekelni újonnan jött hallgatókkal! A kórusban közreműködő „fátszanj is tudó” oktatók számára talán az „örök fiatalság” egyik titka lenne ez, ami meggyőződésem szerint a pedagógusjellem egyik sajátossága.

DR. SZONDI ILDIKÓ
a kórus tanárelnöke